

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kun sendt per e-post til

christine.hafskjold@kmd.dep.no

Dato:

01/08/2019

Innspill til regjeringens arbeid med strategi for kunstig intelligens

Vi viser til regjeringens invitasjon til å komme med innspill til arbeidet med nasjonal strategi for kunstig intelligens («KI»).

Norges institusjon for menneskerettigheter («NIM») har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivningen, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. NIM skal blant annet gi råd til Stortinget, regjeringen og andre offentlige organer om gjennomføringen av menneskerettighetene i Norge.

Bruk av KI i offentlig sektor og sammenhenger som berører borgernes rettssfære kan foranledige et spekter av nye menneskerettslige problemstillinger. Oppmerksomhet om slike problemstillinger bør inngå i utviklingen av regjeringens strategi for KI.

Menneskerettslige spørsmål om KI kan oppstå i ulike sammenhenger, og være mer eller mindre fremtredende i et menneskerettslig problemkompleks. Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) har foreløpig ikke behandlet saker hvor KI utgjør den sentrale problemstillingen. En viktig grunn er nok at integreringen av KI i systemer som angår borgernes rettigheter er relativt nytt. Domstolen har imidlertid berørt tematikken i enkelte sammenhenger. I kontekst av EMK art. 8 har EMD uttalt at en stat som inntar en "pioneer role in the development of new technologies bears special responsibility for striking the right balance in this regard."¹ I dette ligger det at integrering av ny teknologi på en måte som berører rettighetene i konvensjonen, fordrer særlig omtanke fra statens side i balanseringen mellom det legitime formålet som tilsiktes og rettighetsinngrepene teknologien kan medføre. Synspunktet er en naturlig konsekvens av at ny teknologi kan aktualisere nye hensyn og momenter som den gjeldende rettstilstanden ikke fullt ut dekker. Et eksempel på at ny teknologi kan forsterke graden av inngrep i beskyttede rettigheter og dermed fordre tilpasninger av rettstilstanden, er Szabo og Vissy v. Ungarn (37138/14), hvor følgende fremgår i avsnitt 68:

The techniques applied in such monitoring operations have demonstrated a remarkable progress in recent years and reached a level of sophistication which is

¹ S. og Marper v. Storbritannia (30562/04 og 30566/04), para. 112.

hardly conceivable for the average citizen (...), especially when automated and systemic data collection is technically possible and becomes widespread. In the face of this progress the Court must scrutinise the question as to whether the development of surveillance methods resulting in masses of data collected has been accompanied by a simultaneous development of legal safeguards securing respect for citizens' Convention rights.

Saken gjaldt spørsmål om et system for hemmelig overvåking i Ungarn var forenelig med EMK art. 8. EMD viser særlig til teknologiutviklingen på området, herunder muligheten for automatisert datainnhenting. På den bakgrunn reiser EMD spørsmål om disse utviklingstrekkene har blitt møtt med en parallell utvikling av passende rettssikkerhetsmekanismer.

Med utgangspunkt i EMDs tilnærming, mener NIM at departementet bør ha særlig oppmerksomhet rettet mot de menneskerettslige problemstillingene som kan oppstå som følge av KI. Med progressiv bruk av teknologi følger det også et statlig ansvar for å utvikle dertil passende rettighetsbeskyttelse og rettssikkerhetsmekanismer.

NIM gjør videre oppmerksom på at flere internasjonale organer arbeider med problemstillinger om KI og menneskerettigheter. Europarådet driver et løpende arbeid med tematikken, som har resultert i en rekke anbefalinger de siste årene, på ulike områder.² Problemstillingen har også fått oppmerksomhet i FN-systemet. I august 2018 publiserte FNs spesialrapportør for ytringsfrihet en rapport om KI og ytringsfrihet, privatliv og diskriminering.³ Disse utredningene og rapportene bør hensyntas i departementets videre arbeid.

NIM stiller seg til disposisjon for dialog med departementet i det videre arbeidet med strategien for KI.

² For en oversikt over Europarådets arbeid, se <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence>.

³ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression (A/73/348), 29. august 2018.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Kristian Reinert Haugland Nilsen
Seniorrådgiver

Anine Kierulf
Fagdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.